

at skal ha skylda for den skakke granbar som stikker i ryggen og

Foreiningsnytt

Møte i Palestinakomiteen i Telemark på Høgskolen i Bø

Spørsmålene var: Er fred mulig? Hvilke alternativer finnes? Professor og direktør ved Institutt for menneskerettigheter, Nils Butenschøn, og Anne Sender, tidligere bistandsarbeider og leder av Det Mosaiske Trossamfunn i Oslo, innledet til debatt.

Anne Sender fortalte først fra boka si «Vår jødiske reise». Den handler om jødene i Norge som en minoritet og hennes reise som ung konvertitt inn i jødedommen. Det Mosaiske Trossamfunn (DMT) – «folket av Moses tro» ble etablert i 1892. Av 2100 jøder i Norge bodde ca. 1500 i og rundt Oslo i 1941-42. De var godt integrert, samtidig som de hadde tatt med seg sin kultur fra de landene de kom fra. Den kjente medisineren, Johan Scharffenberg, og helse-direktør Karl Evang hadde allerede i 1934 påvirket Stortinget til å innføre rasehygienelovene for å kastrere og sterilisere «uverdige og syke raser»: blant annet jøder og sigøynere. Dette var før Tyskland satte inn støtet mot jøder, kommunister og andre. Slik ble det en gjenskaping av jødene som de andre mindre verdige fra Jødeparagrafen i grunnloven fra 1814. Ifølge Sender kom 1100 jøder over til Sverige under krigen, mens 772 jøder ble deportert til dødsleirene i 1942-43. Jødene kom tomhendte hjem etter krigen. Sender la vekt på at Norge hadde sviktet jødene under krigen. Arbeiderpartiet med Haakon Lie i spissen la grunnlaget for norsk støtte til den nye israelske staten etter krigen. Det var jo FN som godtok at Israel skulle få palestineres land. Store deler av den norske befolkning støttet oppbyggingen av Israel, men etter hvert som israelske kriger mot palestinerne ble omtalt i mediene, økte kritikken mot Israels behandling av sine naboere.

Sender fortalte også hvordan norske jøder får skylden for

Israels politikk, okkupasjon av palestinerne og krigen i Gaza fra 2008-09. Slik sett lever stereotypene i beste velgående. Dessuten har medlemmene i DMT selvsagt ulike meninger om Israels politikk.

Nils Butenschøn hadde et helt annet utgangspunkt. Som statsviter er hans kompetanse i Midtøsten-politikk. Han poengterte at dette er en konflikt mellom stater. Etter Oslo-avtalen i 1993 ble palestinerne hovedaktør. Nå var ikke striden lenger mellom araberne og Israel, men mellom staten Israel og PLO, som representant for Palestina. Det gjelder å komme fram til en maktdeling. Hvem skal omfattes av en slik avtale, hvordan skal makten deles og innenfor hvilket territorium? Han viste en oversikt over land-områdene som palestinerne og jødene hadde før 1946 til i dag. Det aller meste var opprinnelig palestinsk land. I 1947 fikk Israel 54 % av landet, mens palestinerne fikk 46%. I dag er det ingen sammenhengende strekning på Vestbredden. Gaza er som vi vet blokkert av Israel uten kontroll over luft, land, vann, elektrisitet og økonomi. Oslo-avtalen splittet Vestbredden opp i tre soner, der over 60 % er under direkte Israelsk kontroll, mens Israel i virkeligheten har full kontroll over hele Vestbredden i dag. Butenschøn skisserte fire alternativer:

1. Maktdeling innenfor rammen av en enhetsstat.
2. Maktdeling gjennom oppsplitting i to eller flere stater.
3. En mellomvei: Føderative eller konføderative ordninger.
5. Ny krig.

Det ble en livlig debatt. Sender var klar i sin kritikk av Israels okkupasjon av palestinerne, samtidig som hun pekte på at vi måtte se på konflikten fra begge sider. Flere av de framførte satte fokus

på den ulike makten mellom palestinerne og Israel og problemer med fredsforhandlinger, når makten er så ujevn. Dessuten har Israel støtte av verdens største militærmakt, USA, mens araberne offisielle støtte til palestinerne er meget liten i dag.

Selv fortalte jeg litt fra min reise til Vestbredden. Her var det lite håp, siden Israel stjal kontinuerlig mer og mer land fra palestinerne, behandlet dem som «dyr», mens barna så på og muren bare vokste. Symbolet på en felles hovedstat, Jerusalem, er blitt både en symbolsk og reell krig mellom partnere. Israel konfiskerer mer og mer av palestineres jord og hus, mens nesten hele verdens befolkning bare registrerer det som skjer.

Både Sender, Butenschøn og flere framførte var enig i at dagens toppolitikere i Israel, på Vestbredden og på Gaza, har vist at de ikke er i stand til å løse konflikten. Det må helt nye koster til. Spørsmålet er hvem som skal representere de to statene og på hvilke premisser fredsforhandlingene kan skje. Her må det graves dypt. Da trengs et folkelig engasjement i Bø, resten av landet, i Europa, USA, ikke mist i Israel og blant palestinerne. Den israelske okkupasjonsmakten er ikke lenger bærekraftig. Løsningen ligger i FN. Det var der striden startet.

Arrangørene var Aasta Kravig, Inger Lise Eriksrud Bergan, Sigbjørn Hjelmbrekke, Ragnar Steinstad og undertegnede.

Gerd von der Lippe

Anne Sender og Nils Butenschøn